

Uwe Flick (1995). **Qualitative Forschung - Theorie, Methoden, Anwendung in Psychologie und Sozialforschung**. Reinbek: Rowohlt (318 sider inkl. litteraturfortegnelse og register).

Anmeldt af *Reinhard Stelter*, lektor på Danmarks Højskole for Legemsøvelser, København

Uwe Flick (U.F.) er til trods for sin forholdsvis unge alder (*1956) en af de store ressourcepersoner inden for udvikling af det kvalitative forskningsdesign i Tyskland. Han er bl.a. en af udgiverne af et stort standardværk inden for området: *Handbuch Qualitative Sozialforschung* (anmeldt i et tidligere nyhedsbrev). Den her anmeldte bog er et oversigtsværk til billigbogspris (kr. 145).

Bogen har en klar struktur: a) Introduktion i forhold til metodens historie, aktualitet og betydning, b) teorier, som kan sættes i forbindelse med den kvalitative forskning (symbolsk interaktionisme, etnometodologi og diskursiv psykologi), c) forskningsdesign (forskningsproces, problemformulering, tilgang til feltet, udvælgelsesstrategier), d) verbale data, e) visuelle data, f) tekstanalyse og fortolkning, analysernes gyldighed og formidling. Forfatteren er god til at sammenfatte sine tanker i nogle overskuelige tabeller i slutningen af kapitlerne. Dermed er bogen et godt arbejdsredskab i selve forskningsprocessen.

Sammenfattende kan siges: Bogen er en støtte i den unge forskers arbejdsplanlægning. Dog er redegørelserne i de forskellige kapitler af svingende kvalitet og fordybelsesgrad.

Bogen giver en fin introduktion i den kvalitative forsknings genese og formål. U.F. beskriver, hvad et kvalitativt forskningsdesign kan til forskel fra andre metoder. Han skitserer fire tendenser:

- Tilbagekomsten af det narrative
- Tilbagekomsten af det særlige
- Tilbagekomsten af det lokale
- Tilbagekomsten af det tidsbetemte

U.F. præsenterer nogle vigtige overvejelser i forhold til tekstproduktionens betydning i den kvalitative forskningsproces (specielt på s. 43-52). Han adskiller tre dimensioner: 1. *Selve erfaringen*, som (interview)personen har i feltet/i det virkelige liv, 2. *konstruktionen*, dvs teksten (produceret via et interview), som er en version af verdenen, 3. *fortolkningen* som en forståelse af den interviewedes verden. Her indfører han begrebet *mimesis*, som har den naturlige verdens transformation til den symbolske verden som sit genstandsfelt. Denne redegørelse har afgørende betydning for forståelsen af det kvalitative forskningsdesign, som hovedsageligt baseres på interview- og tekstproduktionen.

Her følger et længere kapitel omkring det kvalitative forskningsdesign. Fremstillingen er god og meget brugbar, hvis man føler sig inspireret af Glaser & Strauss. U.F. kunne have gjort det mere tydeligt, at den fremgangsmåde han præsenterer kun er én ud af mange. Selve fremlægningsen er meget detaljeret og tegner et billede af processen fra problemstillingen over henvisninger til feltarbejde til udvalgskriterierne med hensyn til interviewpersoner. Dette kapitel er specielt nyttigt for novicer inden for det kvalitative forskningsdesign.

De næste to kapitler beskæftiger sig med verbale og visuelle data. Med hensyn til den verbale dataproduktion fremlægger U.F. forskellige typer interviews. Det er synd, at U.F. ikke lader sig inspirere af sin tyske kollega Lamnek, som har fremlagt en meget klar og velovervejet systematik med hensyn til forskellige interviewformer. Den her fremlagte systematik virker tilfældig og mindre struktureret.

I sin fremlægning af visuelle data bearbejder U.F. forskellige former for observationer, foto- og filmanalyse. Han beskæftiger sig derimod slet ikke med videooptagelsen som datakilde, hvad jeg anser for en mangel.

Ca. 50 sider bruger U.F. til sin fremlæggelse med hensyn til dataanalysen - "Vom Text zur Theorie". Fremstillingen er ambitiøs og vidner om forfatterens store viden inden for området. Han fremlægger bl.a. forskellige koderings- og fortolkningsmetoder. Her skal man ikke være novice inden for den kvalitative forskning for at finde sig til rette. Fremstillingen virker delvis noget kompleks og differentieret og mister dermed sin klarhed. F.eks. med hensyn til koderingsmetoden skulle U.F. have koncentreret sig om den "Qualitative Inhaltsanalyse", som han selv betegner som den mest anvendte form. Desuden undrer det mig, at forfatteren ikke i denne sammenhæng henviser til computerprogrammer, som støtter bearbejdelsen og fortolkningen af data. Dette emne behandles først i slutningen af bogen, hvor det virker lidt løsrevet placeret.

Desuden har bogen ingen henvisning om, at man ikke længere er tvunget til at transskribere sine interviews, som kan bearbejdes direkte fra det talte ord (se introduktionen af KIT-programmet i Nyhedsbrev nr. 19).

U.F. beskæftiger sig i et kapitel med det kvalitative forsknings gyldighedskriterier - en vigtig opgave, specielt for den unge forsker, der i meget høj grad skal legitimere sit arbejde i forhold til andre, ikke mindst over for dommerkomiteen. Viderehen fremlægger U.F. nogle overvejelser om, hvordan man fremlægger sin forskning. Han er optaget af M. van Maanens begreb *historier fra feltet*, som differentieres i forskellige kategorier.

Det kan konkluderes, at bogen har sin styrke i opbygning og struktur. Med hensyn til indhold henvender forfatteren sig ikke entydigt nok til en specifik målgruppe, f.eks. novicer inden for det kvalitative forskningsdesign. Konsekvensen er, at dele er for avancerede for nogle og for kedelige for andre.